

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

**Komisja
Polityki
Społecznej
i Rodziny**

■ **PODKOMISJI STAŁEJ DO SPRAW
WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI
POZARZĄDOWYMI
(NR 15)
z dnia 7 marca 2025 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji Polityki Społecznej i Rodziny

– podkomisji stałej do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi (nr 15)

7 marca 2025 r.

Podkomisja stała do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi, obradująca pod przewodnictwem posła **Tadeusza Tomaszewskiego (Lewica)**, przewodniczącego podkomisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

- informacja na temat dotacji z Funduszu Solidarnościowego na realizację programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” w 2025 roku dla organizacji pozarządowych – omówienie możliwości i wyzwań;
- informacja na temat rocznych i wieloletnich planów współpracy z organizacjami pozarządowymi wynikających z art. 5 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W posiedzeniu udział wzięli: **Łukasz Jachimowicz** dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, **Aleksandra Piątkowska** dyrektor Departamentu Współpracy Rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych, **Tomasz Behrendt** zastępca dyrektora Departamentu Prawnego Ministerstwa Infrastruktury, **Andrzej Łosiewicz** zastępca dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wraz ze współpracownikami, **Kamil Bobek** dyrektor Departamentu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, **Sara Michalska** zastępca dyrektora Departamentu Organizacji ds. Organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego wraz ze współpracownikami, **Piotr Frączak** koordynator „Programu rzecznictwa krajowego” Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, **Kamil Kabasiński** członek zarządu Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Krok za krokiem”, **Julia Kluczyńska** przedstawicielka Forum Darczyńców, **Krzysztof Osiński** specjalista ds. legislacji Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej oraz **Jadwiga Smulko** sekretarz Krajowej Sekcji Osób Niepełnosprawnych NSZZ Solidarność.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Jolanta Boratyn-Dąbkowska** i **Damian Norwiński** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Panie i panowie, otwieram posiedzenie podkomisji stałej do spraw współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Zgodnie z zawiadomieniem dziś w porządku dziennym mamy, po pierwsze, informację na temat dotacji z Funduszu Solidarnościowego na realizację programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” w 2025 r. dla organizacji pozarządowych – referuje przedstawiciel ministra rodziny, pracy i polityki społecznej – po drugie kontynuację wcześniejszych punktów, a mianowicie informację na temat rocznych i wieloletnich planów współpracy z organizacjami pozarządowymi wynikających z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Dziś mamy Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Ministerstwo Infrastruktury oraz prezesa Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Witam państwa uprzejmie.

Ze względów organizacyjnych chciałem tylko zapytać, czy w pierwszym punkcie jest ktoś z państwa, kto będzie reprezentował... Jest, dobrze, bo myślałem, że to będzie pan minister,

a pan minister jest w tej chwili na sali sejmowej. Zakończyliśmy jeden punkt, ale w tej chwili jest kolejny. W związku z powyższym możemy realizować.

Serdecznie witam naszych gości. Jest z nami pan Łukasz Jachimowicz, dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego. Witam serdecznie. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej reprezentują pan Andrzej Łosiewicz, zastępca dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, i pan Piotr Barbucha, zastępca dyrektora Departamentu Ekonomii Społecznej. Ministerstwo Spraw Zagranicznych reprezentuje pani Aleksandra Piątkowska, dyrektor Departamentu Współpracy Rozwojowej. Ministerstwo Infrastruktury reprezentuje pan Tomasz Behrendt, zastępca dyrektora Departamentu Prawnego. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych reprezentuje pan Kamil Bobek, dyrektor Departamentu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. Jest z nami również przedstawiciel Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, pani dr Maria Milik. Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego reprezentuje pani Marzena Kuchta i pani Sara Michalska. Jeśli chodzi o organizacje pozarządowe, również serdecznie witam. W czasie debaty będzie możliwość zabrania głosu, zadania pytania, wtedy przedstawimy.

Szanowni państwo, przechodzimy do punktu pierwszego. Uprzejmie proszę przedstawiciela resortu o przedstawienie informacji.

Zastępca dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Andrzej Łosiewicz:

Panie przewodniczący, szanowni państwo, Andrzej Łosiewicz, zastępca dyrektora w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Tak, faktycznie pan minister – mam to na podglądzie – teraz właśnie odpowiada na sali plenarnej na pytania posłów dotyczące programu finansowanego z Funduszu Solidarnościowego, więc nasze tematy zeszły się i pokrywają się w jednym czasie, niemniej jednak postaram się szybko przedstawić państwu informacje na temat programu dla organizacji pozarządowych, który realizujemy w tym roku.

Programy asystencji osobistej dla organizacji pozarządowych realizowane są od 2020 r. w ramach rocznych edycji. Wysokość środków Funduszu Solidarnościowego, liczba organizacji pozarządowych oraz liczba ich beneficjentów corocznie wzrasta. W 2020 r. organizacje pozarządowe objęły wsparciem 1169 osób, a w 2023 r. już 9274 osoby, czyli w przeciągu trzech lat liczba beneficjentów programu wzrosła ośmiokrotnie. Liczba organizacji pozarządowych świadczących usługi asystencji osobistej zwiększyła się od 2020 r. z tylko 20 podmiotów do 264 podmiotów, które realizują program w tym roku. Materiały przekazaliśmy na adres mailowy Komisji. Tam prezentujemy wykresy. Można sobie zobaczyć, w jaki sposób co roku to przyrastało.

I tak, w 2020 r., tak jak mówiłem, było 20 organizacji, w 2021 r. było ich 86, 112 w 2022 r., 146 w 2023 r., w zeszłym roku było ich 205, a teraz 264, czyli jest stały wzrost. Podobnie jest z liczbą osób, które zostały objęte programami: 1169 w 2020 r., 5714 w 2021 r., 7708 w 2022 r., a teraz blisko 9300 osób.

W dniu 20 września 2024 r. ogłosiliśmy otwarty konkurs w ramach tegorocznej edycji programu. Zgodnie z przyjętym harmonogramem organizacje pozarządowe składały oferty do 17 października 2024 r. Złożone oferty były przedmiotem oceny powołanej w tym celu komisji konkursowej w ministerstwie. 9 grudnia 2024 r. ogłosiliśmy listę ofert zatwierdzonych w ramach programu. W ramach ogłoszonego programu zaakceptowano, jak już wspominałem, 264 oferty spośród 334 złożonych ofert na łączną kwotę 309 589 tys. zł. Te 334 złożone oferty opiewały na łączną kwotę 573 042 tys. zł. Byliśmy tutaj niestety ograniczeni budżetem, dlatego po dokonaniu oceny musieliśmy zamknąć się w dostępnej puli środków, czyli 310 mln zł.

Ogłoszenie zostało opublikowane na stronie biura pełnomocnika rządu. Ponadto w celu poinformowania beneficjentów programu o obszarze działań organizacji pozarządowych opublikowano listę wraz z lokalizacją, czyli województwem, powiatem, gminą, oraz z danymi kontaktowymi, czyli telefonem, adresem, adresem strony internetowej. Ta lista jest też dostępna na stronie internetowej. Jest to bardzo istotne, ponieważ często odbieramy telefony z pytaniem ludzi z Polski, jaka organizacja funkcjonuje na naszym terenie i do kogo

można się zwrócić. Ta lista w prosty sposób umożliwia szybką weryfikację i sprawdzenie, kto działa na jakim obszarze.

W związku z tym, że środki były ograniczone i niestety niezbędne było obcięcie środków, o które wnioskowały organizacje, 10 grudnia rozpoczęto procedurę aktualizacji ofert, czyli organizacje musiały poprawić, zmniejszyć, zaktualizować ofertę do kwoty, która została ostatecznie zatwierdzona. Po przeprowadzeniu tej aktualizacji przystąpiono do przygotowania umów. Pierwsza transza środków została przekazana już 13 stycznia tego roku. Do dzisiaj przygotowano już prawie wszystkie umowy, podpisano je i rozesłano do organizacji. Zostały tylko pojedyncze przypadki, gdzie były jakieś problemy formalne, problemy z potwierdzeniem danych wskazanych w umowie. Podpisanie umowy przeciągnęło się przez potrzebę uzupełnienia braków formalnych lub z uwagi na zawiły charakter przedstawionych materiałów. Chciałbym jednak podkreślić, że jest to znaczące przyspieszenie prac nad umowami w stosunku do tego, co było w zeszłym roku, nie mówiąc już nawet o poprzednich latach, pomimo tego, że tych umów z roku na rok przybywa coraz więcej.

W tym miejscu pragnę zaznaczyć i podkreślić, że równolegle do programu dla NGO-sów organizowany jest program dla samorządów. Tutaj umowy z wojewodami, którzy z kolei podpisują umowy z gminami i powiatami, zostały zawarte już w grudniu. Już od początku roku możliwe było świadczenie usługi asystenckiej. W tym roku podpisane zostały umowy z 1970 jednostkami samorządu terytorialnego. Co jest istotne, wiele samorządów nie realizuje tych usług samodzielnie, tylko zleca je również organizacjom pozarządowym, czyli organizacje pozarządowe mają swój program, ale oprócz tego często pracują na rzecz samorządów w tym drugim programie.

Zgodnie z zasadami programu koszty będą kwalifikowane, jeśli zostaną poniesione w okresie realizacji programu, tj. od 1 stycznia do 31 grudnia 2025 r. Jednocześnie istnieje możliwość refundacji ze środków funduszu na realizację programu kosztów poniesionych w związku z realizacją zadania od 1 stycznia, czyli nawet jeśli nie udało się podpisać umowy od razu, na początku stycznia, a organizacja miała środki i realizowała usługi, to te koszty będą jej zrefundowane.

Odnosząc się do możliwości, jakie stwarza program, należy zauważyć, że na przestrzeni kilku lat realizacji widoczny jest olbrzymi wzrost zainteresowania środkami na jego realizację, a co za tym idzie usługami asystencji osobistej, które są finansowane z Funduszu Solidarnościowego. Jest to istotny krok w stronę wprowadzenia usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia, czyli jest to rozwiązanie komplementarne wobec procedowanej ustawy o asystencji osobistej.

Informacje, które mamy, wskazują, że możliwość korzystania z asystencji osobistej wywiera bardzo istotny wpływ na życie osób z niepełnosprawnościami. Dzięki tej usłudze możliwa jest poprawa dobrostanu osób z niepełnosprawnościami. Pozytywnie wpływa ona na pewność siebie, odwagę tych osób, wzmacnia poczucie sprawczości, dopinguje do większej aktywności fizycznej, otwartości czy samodzielności. Współpraca z asystentem umożliwia i ułatwia samodzielne podejmowanie decyzji. Niezależność osób z niepełnosprawnościami oraz samodzielność i chęć do uczenia się nowych zadań daje im większą wolność.

Możliwość wsparcia asystenta pozwala na zwiększenie aktywności osób z niepełnosprawnościami w życiu społeczności lokalnej, w tym kulturalnej, sportowej, rozrywkowej, aktywności społecznej. Dzięki tej usłudze wzmacniane zostają relacje rodzinne i towarzyskie osób z niepełnosprawnościami, a także ich relacje w pracy. Usługa asystencka pozwala też zmniejszyć poczucie samotności osób z niepełnosprawnościami.

Należy podkreślić, że zarówno osoby z niepełnosprawnościami, jak i ich bliscy, a także organizacje pozarządowe wskazują, że program cieszy się bardzo pozytywnym odbiorem i ogromnym zainteresowaniem. Jednym z wyzwań jest zatem wykorzystanie powyższego potencjału przy wprowadzaniu systemowych rozwiązań, które zagwarantują stabilność i powszechność dostępu przedmiotowej usługi osobom z różnymi niepełnosprawnościami zgodnie z ich potrzebami, preferencjami oraz prawem do niezależnego życia, o którym mowa w konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

Wraz z wejściem w życie ustawy o asystencji osobistej, która jest obecnie procedowana, konieczne będzie dostosowanie zasad programu do systemowego rozwiązania. Przyjęto bowiem, że asystencja programowa będzie kontynuowana na zasadzie komplementarności,

tzn. zakres podmiotowy ustawy będzie skupiał się na pewnej grupie osób. Jeśli nie obejmie ona wszystkich zainteresowanych, programy mają być tak skonstruowane, by umożliwiały korzystanie osobom, które nie będą mogły korzystać z systemowej asystencji z programów Funduszu Solidarnościowego. Zobaczymy więc, jak prace dalej się potoczą, ale w tym momencie zgodnie z projektem byłyby to dzieci do 13 roku życia oraz osoby po 65 roku życia.

Jeszcze tylko dwa słowa o ustawie, bo to są nierozzerwalne tematy. Projekt ustawy został wpisany do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów wraz z uzasadnieniem oraz OSR-em. Jest dostępny na stronach internetowych Biura Informacji Publicznej i Rządowego Centrum Legislacji. Projekt został poddany bardzo szerokim konsultacjom publicznym, trwającym 35 dni, z wykorzystaniem różnorodnych kanałów komunikacji. Oprócz upowszechnienia materiałów informacyjnych zostały również zorganizowane wydarzenia prasowe, szereg spotkań – zarówno stacjonarnych, jak i realizowanych w trybie online oraz hybrydowym – przybliżających zakres projektu oraz różne jego elementy, pozwalających odpowiedzieć na ewentualne pytania, wątpliwości oraz mających na celu zebranie istotnych uwag do projektu.

W tym momencie wszystkie uwagi zostały przeanalizowane. Do ustawy wpłynęło ponad tysiąc zapytań w ramach konsultacji publicznych, ponad 100 pytań do resortów. Teraz są one nanoszone na projekt ustawy. Zgodnie z przyjętym harmonogramem – o tym pan minister mówił przed chwilą na sali plenarnej – planowane jest, by ustawa trafiła do podpisu jeszcze przed wyborami prezydenckimi. W zależności od tego, w jakim kształcie będzie ustawa, będziemy projektować zasady i zapisy kolejnego programu na 2026 r. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję uprzejmie. Szanowni państwo, otwieram dyskusję i pytania. Na początku, tak jak ta informacja została przedstawiona, cieszy fakt, że kwotę z Funduszu Sprawiedliwości na realizację tego programu zwiększono o prawie 60 mln zł. Jeśli jednak chodzi o zgłoszone potrzeby, oczekiwania były większe o ponad 270 mln zł. Z tego wynika, że liczba podmiotów pozarządowych, a przede wszystkim kwota i oczekiwania są znacząco większe niż możliwości w tym czy w ubiegłym roku. Co pozytywne, to fakt, że procedury zostały przeprowadzone w ubiegłym roku. Jeśli chodzi o fundusze i inne rzeczy, z punktu widzenia rządowego rzeczywistość nie jest powszechnością, że te procedury kończą się tak, aby można było realizować ten program od początku roku. To ważna rzecz.

Chciałem zapytać o gminy i powiaty. Tu jest informacja, że to dofinansowanie otrzymało 1970 gmin. Czy to oznacza, że wszystkie te, które złożyły swoje aplikacje czy w jakiś sposób... Tu nie mamy informacji, ile gmin nie otrzymało i jaki to jest poziom środków finansowych.

Trzecia kwestia, bardzo istotna, to ustawa o asystencji osobistej. Co prawda pan minister odpowiedział mi na to pytanie, ale nadal mam wiele wątpliwości w kontekście ustawy o świadczeniu wyrównawczym i decyzji wojewódzkich zespołów, gdzie prace trwają 3–9 miesięcy. Wiele osób po prostu nie doczekało tego świadczenia, zeszło z tego świata. Obawiam się. Tam też jest ta ścieżka, ale pan minister przed chwilą powiedział, że to będzie nabór elektroniczny, inny itd. Jeśli od 1 stycznia puścimy jeszcze 100 tys. osób czy 150 tys. osób do wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności, to nie tędy droga, bo to będzie kolejne rozczarowanie usługą bardzo oczekiwaną już od wielu lat. Czy ewentualnie pan dyrektor wie coś o tej sprawie? Wiem, że to wykracza poza zakres tej informacji.

Bardzo proszę, otwieram dyskusję. Czy mają państwo pytania? Bardzo proszę, może najpierw pani poseł.

Poseł Maja Ewa Nowak (Polska2050-TD):

Chciałabym dowiedzieć się, jaka jest szansa na to, żeby programowa asystencja została zamieniona i działała jako zadanie zlecone dla samorządu na zasadzie podobnej do SUO, czyli specjalistycznych usług opiekuńczych. Czy takie coś jest w ogóle w planach? Jeśli tak, to kiedy?

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję. Uprzejmie proszę, pani Julia Kluczyńska.

Przedstawicielka Forum Darczyńców Julia Kluczyńska:

Julia Kluczyńska z Forum Darczyńców. Jesteśmy związkiem fundacji i stowarzyszeń. Część naszych organizacji członkowskich wspiera osoby z niepełnosprawnością, więc temat, o którym mówił pan minister i który jest dzisiaj przedmiotem posiedzenia, jest nam bardzo bliski. Jako Forum Darczyńców zastanawiamy się nad tym, na ile możemy wspierać te tematy środkami prywatnymi od darczyńców prywatnych i instytucjonalnych.

W pana wypowiedzi zaciekała mnie jednak relacja między państwem a organizacjami, z którymi współpracujecie. Zapamiętałam liczbę 230 organizacji, które korzystają z waszych dotacji rocznie. Przypominają mi się takie ważne słowa, które wszystkie partie, które teraz wchodzi w skład rządu, podpisały jesienią 2023 r. w formalnym porozumieniu podpisanym przez stronę społeczną, przez nas jako Forum Darczyńców i Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych.

Tam były trzy punkty. Jedno to było uproszczenie przepisów, nad którymi regularnie pracujemy w tej podkomisji. Druga była sprawa, o którą chciałam pana spytać. To właśnie realny dialog i wpływ organizacji społecznych na polityki publiczne. Jak mówił pan o tych ważnych działaniach, wiem, że bardzo skomplikowanych, to chciałam spytać, czy są jakieś trwające prace albo takie, które planujecie, dotyczące ewaluacji tych działań. Jakie są potrzeby organizacji, którym przyznajecie środki? Czy jest jakaś wasza kolektywna refleksja nad tym, jak uspołnić system pomocy osobom z niepełnosprawnością? Pewnie wszyscy na tej sali wiemy, że jest on bardzo trudny, skomplikowany, fragmentaryczny i bardzo często wewnętrznie sprzeczny. Rozumiem, że to organizacje społeczne mają ekspercką wiedzę i z codziennej, dramatycznej pracy i pomocy osobom, które potrzebują, wiedzą, gdzie są kluczowe momenty, które nie działają. Chciałam więc spytać – ujmując to kolokwialnie – czy jest jakaś przestrzeń, gdzie możecie państwo zassać ekspercką wiedzę organizacji społecznych i wykorzystać do tego, żeby ten system był lepszy. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję. Pani poseł, uprzejmie proszę.

Posel Lidia Czechak (PiS):

Mam pytanie. Kilka miesięcy temu na sali posłowie zapoznali się z projektem dotyczącym asystencji złożonym przez pana prezydenta. To był program długo oczekiwany i zgłaszany, konsultowany również w kancelarii prezydenta. Mam więc pytanie. Czy program rządowy znacząco od tego odbiega? Uważałam, że nad tamtą ustawą można było wspólnie popracować i doprecyzować ją, aby szybciej wprowadzić ją w życie, bo tutaj znaczenie ma również to, kiedy ona zostanie wprowadzona. Po drugie cieszę się, że mamy wybory prezydenckie, bo może w końcu uda się asystencję troszeczkę przyspieszyć i wprowadzić.

Mam też swoje uwagi. Najpierw tym programem zainteresowały się powiaty i powiatowe centra pomocy rodzinie. To one najbardziej rozwijały tę asystencję. Dopiero po pewnym czasie zainteresowały się tym gminy. Widząc, jak to działa w poszczególnych powiatach, zainteresowały się tym gminy. Na podstawie swojego powiatu wiem, że to zainteresowanie będzie coraz większe, więc mam pytanie. Czy chcą państwo to rozszerzyć i czy jest jeszcze możliwość przekazania jakichkolwiek dodatkowych środków? Wiem, że zmniejsza się ilość godzin, zmniejsza się wachlarz osób, które mogą z tego korzystać, bo tych osób zgłasza się, można powiedzieć: niestety, bo to znaczy, że mamy dużo osób, które wymagają opieki asystenta. Czy przewidują państwo jakieś zwiększenia tej kwoty, żeby gminy, które pierwszy raz będą ubiegać się o te programy, miały ewentualnie możliwość aplikowania o środki?

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję uprzejmie. Bardzo proszę.

Członek zarządu Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Krok za krokiem” Kamil Kabasiński:

Dzień dobry. Kamil Kabasiński, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Krok za krokiem” w Zamościu. Od 2020 r. realizujemy asystencję osobistą z Funduszu Solidarnościowego. To mniej więcej 130 osób rocznie, ponad 30 tys. godzin. Mam kilka krótkich refleksji.

Ten program na pewno zmienił jakość życia osób z niepełnosprawnościami, ale pierwsza refleksja jest taka – bo to nie zostało dzisiaj powiedziane – że są maksymalne limity godzin. W przypadku osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi, czyli wymagającymi najwyższego poziomu wsparcia, mówimy średniomiesięcznie o 70 godzinach, bo 840 w skali roku to średniomiesięcznie mniej więcej 70 godzin. Jak państwo to sobie policzycie, okaże się, że dziennie to jest średnio ok. 2,5 godziny, co jest dosyć niskim stopniem wsparcia.

Tu pojawia się drugi problem. Korzystając z przedstawiciela PFRON-u, chciałbym zaznaczyć, że stajemy przed koniecznością pewnego montażu godzin, czyli montażu z innych projektów, na przykład z projektów PFRON-owskich. Tu interpretacja PFRON-u jest taka, że w tym samym czasie nie można korzystać z godzin z różnych projektów, przy czym PFRON interpretuje „w tym samym czasie” jako w czasie realizacji projektu, jako okres projektowy, a nie jako „w czasie tych samych godzin”. To jest potężny problem, bo on wyklucza możliwość zabezpieczenia dodatkowych godzin z innych projektów.

Druga rzecz, o której chciałbym wspomnieć i zasugerować, to to, że po pięciu latach być może jest już czas na to, żeby projekty asystencji osobistej z Funduszu Solidarnościowego były projektami wieloletnimi, tzn., żeby one nie były kontraktowane rokrocznie i żeby ta cała machina i niepewność osób korzystających z asystencji była utrzymywana rokrocznie. Byłoby świetnie, gdyby to były projekty trzyletnie, sprawozdawane, rozliczane co roku, ale w kontraktach trzyletnich, a przynajmniej dwuletnich. Już to poprawiłoby jakość, a myślę, że ułatwiłoby też biuro ds. osób niepełnosprawnych czy ministerstwu rozliczanie tych projektów i ogłaszanie kolejnych naborów.

Są jeszcze kwestie trochę techniczne, ale, wydaje mi się, istotne, a niewymagające bardzo dużej pracy legislacyjnej. Mamy osoby do 16 roku życia z orzeczeniami o niepełnosprawności: nie o stopniu niepełnosprawności, tylko o niepełnosprawności. One z automatu mają przyznane po 30 godzin średniomiesięcznie, czyli tyle, ile osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Warto tutaj rozważyć jakieś uśrednienie, podniesienie tej liczby godzin, bo wśród tych osób, w tej grupie są też osoby wymagające wysokiego poziomu wsparcia i one mogą liczyć maksymalnie na 30 godzin średniomiesięcznie. To jest bardzo mało.

W programie jest również zapis mówiący o maksymalnie 12 godzinach nieprzerwanej pracy asystenta osobistego. Chciałbym natomiast poprosić o refleksję, ponieważ w większości są to umowy cywilnoprawne, to nie są umowy o pracę, a asystencja osobista ma być z założenia elastycznym procesem. Wyobrażamy więc sobie, że asystent z osobą z niepełnosprawnością gdzieś wyjeżdża, a wtedy trudno sobie wyobrazić, że po 12 godzinach jest zmiana asystenta. Warto byłoby więc znieść ten zapis.

Jest jeszcze jedna rzecz. Projekt ustawy o asystencji osobistej będzie to dopuszczał, a program nie dopuszcza możliwości świadczenia usług asystencji osobistej przez dwóch asystentów jednocześnie w przypadku osoby wymagającej wysokiego poziomu wsparcia, która takiej asystencji wymaga. Są osoby z niepełnosprawnością, dla których jeden asystent jest niewystarczający i potrzebna jest asysta dwóch osób jednocześnie. W związku z tym to też warto byłoby rozważyć. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Uprzejmie dziękuję. Jeszcze pani poseł, uprzejmie proszę.

Poseł Maja Ewa Nowak (Polska2050-TD):

Chciałabym jeszcze dopytać. W tej chwili jest tak, że w gestii wojewody jest podział tych środków między gminami w danym województwie. Na ten moment wygląda to tak, że na przykład Gdańsk dostaje taką samą kwotę rocznie jak bardzo mała gmina gdzieś na końcu regionu. To jest bardzo niesprawiedliwe. Czy jest szansa, żeby ogólnie to uregulować, żeby wojewoda, nie wiem, dzielił to być może zależnie od liczby mieszkańców? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję uprzejmie. Uprzejmie proszę przedstawiciela resortu o odpowiedź. Chciałbym tylko wzmocnić głos mówiący o umowach wieloletnich. Obserwuję, że administracja rządowa, samorządowa też... Po prostu stworzyliśmy w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie możliwość nawet do pięciu lat. Za chwilę będziemy mieć systemową zmianę dotyczącą ustawy o asystencji osobistej. Jeśli ta ustawa wejdzie w życie, to byłby to czas na to, żeby ten program był programem wieloletnim. To jest ważne dla każdej ze stron i warto

z tego korzystać, niemniej jednak – nie pamiętam w tej chwili – jeśli minister we współpracy z organizacjami pozarządowymi miał ten program wieloletni, to zawsze można go uzupełnić. Bardzo proszę.

Zastępca dyrektora biura MRPiPS Andrzej Łosiewicz:

Na początku chciałbym powiedzieć, że – proszę mi wybaczyć – nie jestem bezpośrednio zaangażowany w prace nad ustawą o asystencji. Oczywiście posiadam ogólne informacje, wiem, na jakim jest to etapie i co się dzieje, natomiast jeśli chodzi o szczególne rozwiązania, to proszę mi wybaczyć, tutaj nie będę mógł państwu pomóc.

Jeśli chodzi o pytania pana przewodniczącego związane z tym, że nie ma tutaj szczegółowych informacji o programach i środkach przeznaczonych dla JST, skupiliśmy się na organizacjach pozarządowych. To, dlatego chcieliśmy przygotować ten materiał tylko dla programu dla NGO-sów. Nie ma jednak problemu, analogiczny do tego materiał w odniesieniu do programu dla samorządów też możemy przygotować i państwu przysłać.

Jeśli chodzi o środki, to faktycznie, środki na asystencję z roku na rok są coraz większe. Mówię teraz łącznie o programie asystenckim dla NGO-sów i samorządów. W tym roku jest to 1,3 mld zł, a w zeszłym roku był to niecały 1 mld zł. W poprzednich latach było odpowiednio mniej. Z roku na rok idą coraz większe środki, natomiast faktycznie jest tak, że zapotrzebowanie również wzrasta. Pomimo tego, że nominalnie środki jak na projekty są już naprawdę duże, w związku z tym, że usługa jest coraz bardziej powszechna, coraz więcej gmin przystępuje, coraz więcej NGO-sów i coraz więcej osób z niepełnosprawnościami wie, że jest taka usługa, to zainteresowanie rośnie. W miarę możliwości funduszy środki są zwiększane. Myślę, że tutaj rozwiązaniem będzie ustawa o asystencji, która systemowo ureguje cały ten obszar. Z roku na rok środki są coraz większe, ale w związku z tym, że i podmiotów, i samorządów, i osób z niepełnosprawnościami jest coraz więcej, mogło zdarzyć się tak, że w jakichś indywidualnych przypadkach ktoś środków nie otrzymał albo nawet otrzymał mniej niż w zeszłym roku, ale patrząc globalnie, programem tym jest obejmowane coraz większe grono osób, samorządów i organizacji.

Jeśli chodzi o WZON-y, panie przewodniczący, wiem, że to jest teraz jeden z głównych punktów prac nad ustawą o asystencji, żeby nie powielać błędów związanych ze świadczeniem wspierającym, co się tam wtedy działo. Nawet dzisiaj minister po posiedzeniu plenarnym udaje się do WZON-u w Opolu, bo ma takie wizyty, delegacje, gdzie bezpośrednio spotyka się z przedstawicielami i przygotowuje się na to, co będzie się działo. Mogę więc powiedzieć, że w resorcie jest ogromna świadomość tego, że trzeba ten temat poprawić, że to nie może wyglądać tak jak do tej pory. Czas, ten rok, który jest pomiędzy planowanym podpisaniem ustawy przez prezydenta, czyli środkiem tego roku, majem, a fizyczną realizacją usług, czyli połową 2026 r., jest m.in. właśnie po to, by systemowo, organizacyjnie przygotować się do świadczenia usługi związanej z ustawą o asystencji. Mogę zagwarantować, że tutaj nasz bardzo duży nacisk na pewno jest położony na to, by tę sprawę rozwiązać i poprawić.

Pani przewodnicząca zapytała o możliwość zlecenia usług asystenckich samorządom. W tej chwili nie ma takiego pomysłu. Chciałbym natomiast powiedzieć, że w ustawie znalazł się zapis, który mówi, gwarantuje i przewiduje, że programowa asystencja będzie realizowana. W tej chwili jest to tylko program, który ogłaszamy z roku na rok, i on będzie albo nie będzie. Oczywiście nie ma zamiaru rezygnacji, ale jest to tylko program, natomiast teraz, by zagwarantować jakąś jednolitość, komplementarność, w projekcie ustawy o asystencji wprowadzono zapis, że programowa asystencja również będzie realizowana. Jest to zapewnienie ciągłości usług.

Jeśli chodzi o zwiększenie kwoty w tym roku, budżet mamy już wyczerpany. Wszystkie pieniądze, które mieliśmy, przekazaliśmy wojewodom i organizacjom. Stworzyliśmy natomiast mechanizm – oczywiście domyślam się, że to nie rozwiązuje wszystkich problemów – który pozwala wojewodom troszeczkę bardziej elastycznie podchodzić do środków, które mają w swojej gestii. Jeśli wcześniej na terenie danego województwa jakiś samorząd nie wykorzystał tych środków, a czasami tak się zdarza, to te pieniądze po prostu przepadały. W zeszłym roku wprowadziliśmy taką zasadę, że one wracają niejako do puli wojewody. Jeśli wojewoda widzi, że potrzeby są gdzieś indziej, ma możliwość skierowania tych środków. Środki, które trafiły do wojewody, nie zmieniają się, ale w ramach tego jest większa elastyczność.

Jeśli chodzi o współpracę z organizacjami pozarządowymi, troszeczkę uchylę się od pytania, ponieważ jako biuro pełnomocnika rządu systemowo nie organizujemy pracy, nie zajmujemy się organizacjami pozarządowymi. To jest tylko jeden wycinek, który mamy w ramach Funduszu Solidarnościowego i umów, które podpisujemy, więc nie chciałbym odnosić się do systemowego wykorzystania potencjału organizacji pozarządowych, natomiast jeśli chodzi o usługę asystencką, w trakcie realizacji jesteśmy w stałym kontakcie z wojewodami i z organizacjami, więc docierają do nas wszelkie głosy dotyczące funkcjonowania i poprawy. Z roku na rok staramy się udoskonalać kolejne programy właśnie w związku z głosami, które wpływają do nas z samorządów albo z organizacji.

Tutaj płynnie przejdę do pytań pana z „Krok za krokiem”. Przed ogłoszeniem kolejnej edycji zamierzamy przeprowadzić konsultacje, więc wszystkie uwagi zbierzemy i będziemy analizować. Techniczne kwestie, o których pan mówił, są dla nas bardzo cenne, bo czasami prosty mechanizm, prosta zmiana może pomóc w realizacji tej usługi. Do tej pory zwracaliśmy się przede wszystkim do wojewodów, więc też mieliśmy głosy, jak wygląda realizacja usługi asystenckiej w terenie, i staraliśmy się to w miarę możliwości uwzględnić. Teraz mogę obiecać i zagwarantować, że wyślemy odpowiednie zapytanie do wszystkich organizacji, które w tej chwili podpisały z nami umowę, i państwa głosy będziemy analizować.

Ostatnia kwestia jest związana z wieloletniością programów. Tak, to jest postulat, który pojawia się od jakiegoś czasu. Też o tym myślimy, natomiast świadomie, odkąd w ogóle pojawił się pomysł i jakieś prace związane z realizacją systemowej usługi asystenckiej, nie chcieliśmy robić wieloletniego programu, nie wiedząc, kiedy ustawa wyjdzie i jak będzie wyglądała. Wtedy byłoby ryzyko, że przygotowalibyśmy program wieloletni, który okazałby się jakoś niezgrany, niespójny z ustawą. Teraz, jak już mamy ustawę, mamy konkretne ramy, to faktycznie możemy się na tym oprzeć i budować wieloletni program z pewnością co do tego, że te zasady będą stałe i niezmiennie. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję uprzejmie.

Przechodzimy do kolejnego punktu: informacja na temat rocznych i wieloletnich planów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Rozpoczynamy. Uprzejmie proszę przedstawić ciela ministra spraw zagranicznych.

Dyrektor Departamentu Współpracy Rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych Aleksandra Piątkowska:

Dzień dobry państwu. Aleksandra Piątkowska, MSZ, Departament Współpracy Rozwojowej.

Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo, zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie minister spraw zagranicznych współpracuje z organizacjami pozarządowymi na podstawie programu współpracy na lata 2021–2025. Rzeczywiście MSZ nie ma takich jednorocznych programów. Opracowujemy taki raz na pięć lat. Za chwilę będziemy przygotowywać program, który zacznie obowiązywać w 2026 r. Głównym celem programu jest oczywiście współpraca MSZ-etu z organizacjami pozarządowymi w realizacji działań ministra spraw zagranicznych, ale także zwiększenie świadomości społecznej Polaków o tym, co robi MSZ, o polskiej polityce zagranicznej, o priorytetach ministerstwa.

To, co opowiem dzisiaj w skrócie, bo materiał oczywiście przekazaliśmy... Na pewno chciałam powiedzieć, że akurat ja reprezentuję jeden departament. Ta wiedza i współpraca z organizacjami pozarządowymi, z wolontariatami jest usytuowana w kilku departamentach. Oczywiście będę o tym mówić, natomiast zaznaczam tylko, że to jest trochę szersze niż jeden departament.

Formy współpracy to współpraca pozafinansowa i finansowa. Ta pozafinansowa obejmuje m.in. konsultowanie, zasiadanie w różnych radach, gremiach, różnych grupach dyskusyjnych, obejmowanie patronatem różnych wydarzeń, seminariów czy działalności wydawniczych organizacji pozarządowych.

Krótko o konkretach. Akurat w departamencie, którym teraz kieruję, konsultujemy wszystkie programy współpracy rozwojowej, czyli ten wieloletni, który utworzyliśmy do 2030 r., ale i każdorazowo plan pracy Departamentu Współpracy Rozwojowej, którym kieruję, na każdy rok, czyli taki plan ogłaszamy w każdym roku. Jest on w konsultacjach z organizacjami pozarządowymi. Zbieramy uwagi, dyskutujemy nad tym, co możemy zrobić

za określony budżet. To rzeczywiście jest bardzo cenne. Jako departament organizujemy też spotkania eksperckie, które zwołujemy, kiedy chcemy nauczyć się albo dowiedzieć się trochę więcej rzeczy, które organizacje pozarządowe mogą nam podpowiedzieć, ale jest też możliwość poproszenia ad hoc przez organizację pozarządową o spotkania z nami.

W departamencie funkcjonuje Rada Programowa Współpracy Rozwojowej przy ministrze spraw zagranicznych. Jego szefem jest wiceminister odpowiedzialny za współpracę rozwojową. Rada ta spotyka się różnie, trzy do pięciu razy w roku, zatwierdza programy, dyskutuje o sytuacji międzynarodowej, teraz bardzo skomplikowanej. Głos organizacji pozarządowych, z którymi następnie głosujemy i przegłosowujemy różne dokumenty, jest cenny. Mamy przedstawicieli kilku organizacji.

Jeżeli już oddalam się od mojego departamentu, na przykład w Departamencie Współpracy Ekonomicznej jest Rada Konsultacyjna ds. Zagranicznej Polityki Ekonomicznej. Tam są oczywiście przedstawiciele samorządu gospodarczego, ośrodków naukowo-analitycznych, różnych stowarzyszeń gospodarczych, również biznesu. Jest tam również dyskusja na temat tego, jak promować polski biznes, co możemy zrobić. W zeszłym roku odbyło się kilka posiedzeń tej rady, na których dyskutowano na przykład o tym, jakie polskie interesy gospodarcze na Wschodzie w aspekcie instytucjonalnym i prawnym możemy promować.

Kolejnym departamentem, który współpracuje pozafinansowo, jest Departament Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą. W tym roku toczą się tu dyskusje. Organizacje pozarządowe brały udział w tworzeniu i przede wszystkim w opiniowaniu „Rządowej strategii współpracy z Polonią i Polakami za granicą na lata 2025–2030”. Na stronach internetowych ministerstwa jest to chyba nadal zawieszona, bo tam pierwsze uwagi trzeba było składać do 15 lutego, ale rozumiem, że to jest w procesie, w którym można proponować zmiany i mówić o uwagach.

Kolejnym departamentem współpracującym z NGO-sami jest Departament Komunikacji Strategicznej i Przeciwdziałania Dezinformacji Międzynarodowej. Dyskusje odbywają się za pomocą Rady Konsultacyjnej do spraw Odporności na Dezinformację Międzynarodową. Rada działa od września 2024 r. Do udziału zostały zaproszone organizacje społeczeństwa obywatelskiego. W pierwszym spotkaniu uczestniczyło poprzez obecność fizyczną ponad 50 organizacji, natomiast online podłączyło się do tego spotkania 60 organizacji.

Ostatnim departamentem, który współpracuje za pomocą rad czy różnych ciał, jest Departament Prawno-Traktatowy. Jest to Zespół do spraw Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Głos NGO-sów jest tam ważny. Dyskutujemy tam o sprawach związanych z orzeczeniami przeciwko Polsce, o propozycjach działań mających na celu zapobieganie naruszaniu przez Polskę konwencji o ochronie praw człowieka.

To jest, jak gdyby jedna noga współpracy z organizacjami pozarządowymi. Drugą jest współpraca finansowa. Tu też zacznę od departamentu, którym kieruję.

To departament, który właściwie w każdym roku ogłasza konkursy dotacyjne dla polskich organizacji pozarządowych. Są to konkursy, które proponują zaangażowanie się organizacji pozarządowych w nasze cele, w priorytety polskiej pomocy, a więc są to: Ukraina, Mołdawia, Gruzja, Palestyna, Liban, Etiopia, Kenia, Senegal i Tanzania. To są kraje priorytetowe polskiej współpracy rozwojowej. Oczywiście jesteśmy w wielu innych miejscach i w wielu innych krajach z innymi projektami. Te konkursy umożliwiają zgłoszenie się organizacji pozarządowych z bardzo fajnymi i ciekawymi pomysłami. Niektóre zgłaszają się już od wielu lat, kontynuując różne projekty lub proponując nowe rozwiązania. Są również konkursy o współpracy rozwojowej, tzw. konkursy humanitarne, konkursy na edukację globalną, a więc konkursy, które pozwalają NGO-som otrzymać środki z Ministerstwa Spraw Zagranicznych na edukowanie polskiego społeczeństwa.

Powiem jako urzędnik, ale też jako człowiek. Oczywiście pieniądze, budżety nigdy nie są wystarczające. Uważamy, że zawsze powinniśmy mieć ich trochę więcej. Zdążyłam to wszystko policzyć. Za 2024 r. były to pieniądze przeznaczone na konkursy dla organizacji pozarządowej w wysokości ponad 65 mln zł. W tym roku jest to na razie 51,5 mln, ale dochodzą do tego 12 mln zł, które będziemy wydawać zgodnie z sytuacją humanitarną, ale pracujemy tutaj również poprzez wiedzę i pracę NGO-sów, realizujemy zadania ministerstwa.

Drugim departamentem ze środkami, które są przeznaczone, jest Departament Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą. W 2024 r. były tutaj wydane rzeczywiście ogromne

pieniądze tylko dlatego, że, jak rozumiem, pieniądze na współpracę z Polakami za granicą zostały przesunięte z KPRM do MSZ-etu. Była to kwota ponad 65 mln zł, która została przekazana organizacjom pozarządowym w kilku konkursach. To m.in. konkurs na infrastrukturę polonijną, konkursy na media i struktury polonijne oraz konkursy na wydarzenia i inicjatywy polonijne. Nie wchodzę w szczegóły, tylko po prostu chciałam zaznaczyć, że to kolejny departament, który ma współpracę finansową.

Następnie jest Departament Dyplomacji Kulturalnej i Promocji Polski. To również jest departament, który posiada środki na konkursy: konkurs „Dyplomacja publiczna”, konkurs „Forum Polsko-Czeskie na rzecz zbliżania społeczeństw”. Mówimy tutaj o środkach w wysokości 9 mln zł.

Kolejny departament to nowo utworzony Departament Komunikacji Strategicznej i Przeciwdziałania Dezinformacji Międzynarodowej. Ogłosił on konkurs na regionalne ośrodki debaty międzynarodowej, a także częściowo na dyplomację publiczną, ale w obszarze walki z dezinformacją w mediach, z dezinformacją w mediach społecznościowych. Mówimy tutaj o środkach, które na szczęście zwiększyły się. W 2024 r. to było 5,5 mln zł, teraz jest 7,8 mln zł, czyli te środki rzeczywiście wzrosły.

Na tym chciałam poprzestać, dlatego że szczegóły są zawarte w naszym dokumencie, który do państwa wysłał. Jeśli są jakieś wątpliwości, to w ramach tego, co wiem, oczywiście chętnie odpowiem. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Uprzejmie dziękuję pani dyrektor za obszerną i fachową informację. Myślę, że pan dyrektor Łukasz Jachimowicz przysłuchuje się tym informacjom, ma pełniejszy obraz, gdzie jest dobrze, gdzie trzeba wesprzeć, a gdzie trzeba uruchomić gotowość do współpracy, bo na razie odkryliśmy, że jedno ministerstwo w ogóle nie ma takiego programu współpracy. Przykro mi, bo to jest bardzo mi bliskie Ministerstwo Sportu i Turystyki, ale będziemy nad tym pracować.

Bardzo proszę.

Koordynator „Programu rzecznictwa krajowego” Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych Piotr Frączak:

Piotr Frączak, Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych. Bardzo dziękuję za tę informację. Sytuacja nie jest jednak tak różowa, jak mogłoby to wyglądać. W „Biuletynie #prosteNGO” systematycznie informujemy o tym, co się dzieje i co jest w planach w prawie dla organizacji. W tej chwili opublikowaliśmy list otwarty Grupy Zagranica, która wysłała list do premiera w sprawie decyzji o braku dwóch programów dotyczących polskiej pomocy i edukacji globalnej. Gdyby można było powiedzieć dwa słowa na ten temat, byłbym bardzo wdzięczny. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję uprzejmie. Bardzo proszę panią dyrektor.

Dyrektor departamentu MSZ Aleksandra Piątkowska:

Dziękuję bardzo. Tak, list ten dotarł również do Ministerstwa Spraw Zagranicznych, do ministra Sikorskiego. Formułowaliśmy pewną odpowiedź. Chciałam powiedzieć dwie rzeczy. Zgadzam się, że nie jest różowo, bo jako człowiek nadal uważam, że pieniędzy i budżetów na współpracę rozwojową i pomoc humanitarną – zwłaszcza w momencie, kiedy ogłoszone zostało zawieszenie pomocy amerykańskiej – musi być o wiele więcej. Wiem, że to pewnie pobożne życzenie, ale jednak warto.

Jeśli chodzi natomiast o tę sprawę, MSZ stara się co roku organizować konkursy, o których była mowa: edukacja globalna i współpraca rozwojowa. Nie jest tak, że konkurs na 2025 r. został odwołany, zawieszony itd. Wyszliśmy z założenia – to zresztą była też prośba wielu organizacji pozarządowych, które z nami współpracują – żeby próbować organizować konkursy modułowe na kilka lat, tzn., żeby projekty mogły być rozłożone na dwa lata lub trzy lata. Dlaczego? Dlatego, że organizacje pozarządowe pracują czasami w dramatycznie trudnych warunkach, w niełatwym środowisku, nawet jeśli sam partner jest łatwy. Często łatwiej jest im wydać pieniądze, które otrzymują z MSZ-etu, przez dwa lata niż zmieścić się tylko w jednym roku.

Drugą rzeczą, którą chciałam powiedzieć, jest to, że w tym roku realizowane są wszystkie projekty rozwojowe edukacji globalnej, ale właśnie modułowe. W 2024 r., a nawet w 2023 r. ogłosiliśmy konkursy i te pieniądze już rozdaliśmy. Wiem, jak to brzmi: rozdajemy pieniądze za 2025 r., o których nie wiemy, czy je mamy, ale to były promesy, które zawarliśmy z NGO-sami, że te pieniądze na 2025 r. się znajdą.

Kategorycznie zaprzeczam więc temu, że odwołaliśmy konkurs. Istotnie on się nie odbył, o czym zresztą Grupa Zagranica doskonale wiedziała, dlatego że uczestniczą państwo w Radzie Programowej Współpracy Rozwojowej i w listopadzie, i w grudniu głosowaliście państwo również nad planem współpracy rozwojowej na 2025 r. Rzeczywiście wstrzymaliście się państwo od głosu, pewnie przez to, że MSZ ogłosił, że nie mamy już więcej pieniędzy, żeby w 2025 r. rozpocząć nowy konkurs, tylko że naprawdę środków jest tyle, ile jest i już wydaliśmy, czy wydajemy je modułowo.

Zapewniam natomiast, że w Departamencie Współpracy Rozwojowej konkursy na kolejny rok, czyli na 2026 r., jak zwykle staramy się przeprowadzić jesienią, żeby zawrzeć umowy wtedy, kiedy mamy już budżet. W styczniu, a właściwie w lutym mogłyby zacząć pracować. Z jednej strony jest więc obietnica, że w tym roku rozpoczynamy pracę na 2026 r., ale z drugiej podkreślamy, że w 2025 r. organizacje pozarządowe mają od nas pieniądze i realizują projekty. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Bardzo proszę.

Przedstawicielka Forum Darczyńców Julia Kluczyńska:

Chciałam dopytać jeszcze w tym wątku. Czy planują państwo może jakąś mobilizację środków albo jakieś szczególne działania? To jest pytanie do pani, ale też do przedstawiciela Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego. Jest kilkadziesiąt, może kilkaset organizacji, które doświadczają skutków decyzji prezydenta Trumpa o zawieszeniu amerykańskiej pomocy. Jest to wydarzenie bezprecedensowe, bardzo poważne w skutkach dla samych organizacji, ale przede wszystkim dla misji i celów, jakie te organizacje prowadzą w różnych kluczowych dla demokracji i dla ludzi przestrzeniach. Skoro więc wydarzyła się ta bezprecedensowa sytuacja czy MSZ i Departament Społeczeństwa Obywatelskiego planują jakieś mobilizacyjne, wyjątkowe, ad hoc działania na rzecz ratowania prodemokratycznych działań prowadzonych przez organizacje, dla których amerykańskie środki zostały teraz zamrożone? Dziękuję.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję uprzejmie. Bardzo proszę panią dyrektorkę, ewentualnie, jeśli uzna pan za stosowne, pana dyrektora Jachimowicza. Bardzo proszę.

Dyrektor departamentu MSZ Aleksandra Piątkowska:

Dziękuję bardzo. Dokładnie, to pytanie jest bardzo słuszne. Tak jak pani powiedziała, to nie tylko organizacje pozarządowe, z którymi już się spotykamy, bo na przykład organizacje społeczeństwa białoruskiego już widują się czy umawiają się z ministrem w tej sprawie. To są setki osób, które na tym tracą, i beneficjenci. To jest przerażające, jak bardzo możemy... Dobrze, już nie będę o tym mówić, bo wszyscy wiemy, że jest to przykre.

Nie mogę pani na to odpowiedzieć za ministra spraw zagranicznych. Co na pewno będzie działało się w samym MSZ-ecie przy tym samym budżecie? Myślę, że jako MSZ będziemy szukać jakichś ekstra środków. Nie mogę tego obiecać, tak że przepraszam, że tak mówię, po prostu wierzę w to, że tak będzie. MSZ rzeczywiście jest specyficznym ministerstwem, które operuje również za granicą, przez nasze placówki, i tam być może będziemy szukać kursowych oszczędności walut. Oszczędności kursowe najczęściej pojawiają się pod koniec roku, nie ukrywam. Jako departament będziemy prosić, żeby, jeśli te oszczędności będą, przekazać je nam, bo my szybciej je rozdysponujemy. Nie mogę natomiast powiedzieć tego oficjalnie. Wiem, co ja będę robiła, czyli będę apelowała do Biura Finansów MSZ-etę, żeby oszczędności z kursów walutowych, które zazwyczaj są, bo te wahania są przeróżne w ciągu roku, przekazać mojemu departamentowi na wpłaty międzynarodowe, ale też na pracę NGO-sów. Nie chcę, żeby to zabrzmiało jak głos całości ministerstwa. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję. Pani poseł jeszcze w tej sprawie, tak?

Posel Wioletta Maria Kulpa (PiS):

Tak.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Proszę.

Posel Wioletta Maria Kulpa (PiS):

Dziękuję, panie przewodniczący. Chciałam panią podpytać, ponieważ w materiale wyczytałam, że reaktywowaliście państwo współpracę z Instytutem Lecha Wałęsy. W jakiej kwocie było ewentualnie dofinansowanie jakichkolwiek projektów i jakie to były projekty?

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję. Uprzejmie proszę. Jeśli nie teraz, to uprzejmie proszę o odpowiedź na piśmie.

Dyrektor departamentu MSZ Aleksandra Piątkowska:

Pani poseł, niestety nie znam... Nie robił tego mój departament. Nie mam takiej informacji o finansach, tak że obiecuję informację pisemną. Rozumiem, że na pewno było działanie na reaktywację Nagrody Solidarności, która była zawieszona, jej przyznawanie zostało chyba zawieszone na kilka lat, natomiast o sumach nie umiem pani dzisiaj powiedzieć.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Uprzejmie proszę o przesłanie odpowiedzi na piśmie do sekretariatu Komisji. Bardzo proszę, pan Łukasz Jachimowicz.

Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Łukasz Jachimowicz:

Szanowny panie przewodniczący, szanowne panie posłanki, panowie posłowie, ustosunkowując się do pytania, które padło, o to, jakie działania podejmuje pani ministra Porowska w tym zakresie, chciałbym wskazać, że 17 lutego 2025 r. odbyło się posiedzenie Rady Działalności Pożytku Publicznego, które było w całości poświęcone temu właśnie problemowi. Pani ministra zaprosiła do dyskusji także przedstawicieli organizacji, których ten problem dotknął. W chwili obecnej kończymy prace nad zbieraniem wszelkich propozycji, ponieważ pani ministra poprosiła organizacje o przekazywanie do nas propozycji, które mogłyby być rozwiązaniem. Oczywiście pochylimy się nad tym i przeanalizujemy te propozycje. W najbliższym czasie zostaną opublikowane wraz z protokołem z tego posiedzenia.

Bardzo chciałbym natomiast podkreślić to, co wybrzmiało w komunikacie po posiedzeniu rady i na co wskazywała pani minister Porowska. Pozwalam sobie tutaj zacytować komunikat. „Pod szczególną ochroną powinny znaleźć się działania, które nie mogą być wstrzymane ze względu na narażenie życia i bezpieczeństwa beneficjentów”. To jest coś, co pani ministra podkreślała przez całe posiedzenie rady. W pewnym sensie odnosi się to do tego, gdzie widzimy główne zagrożenie wstrzymania tych środków. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję.

Przechodzimy do następnej informacji. Uprzejmie proszę przedstawiciela ministerstwa infrastruktury. Prosiłbym o zwięzłą informację. Mamy informację na piśmie. Teraz pani dyrektor nadała ton bardzo szczegółowy, ale bardzo merytoryczny. W związku z powyższym proszę uprzejmie.

Zastępca dyrektora Departamentu Prawnego Ministerstwa Infrastruktury Tomasz Behrendt:

Dzień dobry państwu. Szanowna podkomisjo, szanowny panie przewodniczący, minister infrastruktury jest w tej grupie, która przygotowała program. Program ten też działa od 2021 r. z założeniem zakończenia etapu do 2025 r. W grudniu, pod koniec tego roku będziemy wydawać nowy program, a więc działamy w wariantcie wieloletnim.

Nasze zainteresowanie koncentruje się wokół konsultacji z organizacjami pozarządowymi dotyczących wszelkich dokumentów rządowych, które są procedowane w Ministerstwie Infrastruktury. I tak, w 2024 r. przepracowaliśmy 57 projektów aktów prawnych, w tym 7 projektów ustaw, 46 projektów rozporządzeń, które to dokumenty były konsultowane z organizacjami pozarządowymi.

Kolejny aspekt, na którym koncentruje się współpraca ministra infrastruktury, to są patronaty honorowe ministra nad różnego rodzaju wydarzeniami organizowanymi przez organizacje pozarządowe. I tak, w 2024 r. minister infrastruktury przyznał 145 patronatów honorowych, w tym 32 dla stowarzyszeń, 18 dla izb, 10 dla fundacji, 6 dla związków, 9 dla centrów, 8 dla instytutów oraz 62 patronaty dla innych podmiotów.

Minister jest również przewodniczącym Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego. W tym obszarze udzielono patronatów honorowych KRBRD na wydarzenia organizowane przez Stowarzyszenie Klub Polskiego Trakera, czyli Międzynarodowy Dzień Kierowcy Zawodowego i Europejski Dzień Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, przez Fundację Szerokiej Drogi, czyli projekt „TIR Ratownik”, przez Fundację ProKolej, czyli „Przejazdy kolejowo-drogowe” w 2024 r.

Oczywiście ministerstwo jest również pracodawcą. Tutaj mamy współpracę w następujących obszarach. W 2024 r. ministerstwo w porozumieniu z PFRON-em oraz organizacją pozarządową wspierającą aktywizację osób z niepełnosprawnościami, czyli Karkonoskim Sejmikiem Osób Niepełnosprawnych, włączyło się w realizację programu „Stabilne zatrudnienie – osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej”. Taki był tytuł tego programu. W ramach tego programu ministerstwo zrealizowało cykl staży zawodowych dla 9 osób z niepełnosprawnością.

Współpracujemy również z serwisem niepełnosprawni.pl prowadzonym przez Fundację Integracja w zakresie prowadzonych naborów. Tam publikujemy nasze ogłoszenia o pracę. Ministerstwo było również współorganizatorem – ze Stowarzyszeniem Polski Kongres Drogowy – konferencji „Wzorce i standardy w drogownictwie i mostownictwie – odporność infrastruktury na terenach zalewowych”, która odbyła się we Wrocławiu w listopadzie 2024 r. Dosyć istotna informacja: w 2024 r. Ministerstwo Infrastruktury nie zlecało zadań publicznych organizacjom pozarządowym w rozumieniu art. 12 ustawy.

Szanowni państwo, Departament Prawny w MI jest departamentem, który prowadzi koordynację tego procesu, wobec czego ewentualne pytania, jeśli by były, pozwolę sobie skrupulatnie zanotować i udzielić informacji na piśmie. Dziękuję bardzo, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję. Uprzejma prośba o przesłanie tego materiału informacyjnego do sekretariatu Komisji.

Zastępca dyrektora departamentu MI Tomasz Behrendt:

Bardzo proszę. Jesteśmy w ogóle gotowi ze sprawozdaniem za 2024 r. On będzie powieszony w przyszłym tygodniu. Mam wydruk. Przekażę do sekretariatu.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Dziękuję uprzejmie. Bardzo proszę. Kto z państwa? Jeśli nie było pytań, to przechodzimy do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Uprzejmie proszę przedstawiciela funduszu.

Dyrektor Departamentu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Kamil Bobek:

Dzień dobry. Szanowny panie przewodniczący, szanowni państwo, Kamil Bobek, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dyrektor Departamentu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

Na początku chciałbym podkreślić, że PFRON jako jednostka nadzorowana przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej samodzielnie nie przygotowuje programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, natomiast każdorazowo zgłasza realizowane przez siebie we współpracy czy na rzecz organizacji pozarządowych działania programu współpracy z organizacjami pozarządowymi opracowanego przez ministra rodziny, pracy i polityki społecznej. Obecnie obowiązuje program na lata 2024–2026, czyli też program wieloletni. Myślę natomiast, że fundusz współpracuje z organizacjami pozarządowymi w dosyć dużym zakresie.

Tak jak pani dyrektor, pozwolę sobie zacząć od tego niefinansowanego, być może mniej widocznego w funduszu aspektu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Mianowicie od 2022 r. w funduszu funkcjonuje Forum Dialogu, które jest ciałem konsultacyjno-doradczym prezesa zarządu PFRON-u i stanowi przestrzeń współpracy

funduszu z organizacjami pozarządowymi. W jego skład wchodzi przedstawiciele organizacji pozarządowych. Forum Dialogu prowadzi dyskusje i debaty dotyczące konkursów i programów, które fundusz realizuje lub zamierza realizować z przedstawicielami organizacji pozarządowych. Zbiera różnego rodzaju opinie, wnioski, ale także postulaty przedstawicieli i środowisk organizacji pozarządowych, które przekazuje, jeśli jest taka potrzeba, do ministerstwa, natomiast jeśli jest to możliwe, próbuje realizować je samodzielnie. W 2024 r. odbyło się jedno plenarne posiedzenie i pięć spotkań grup tematycznych, bo w ramach Forum Dialogu przy takich roboczych pracach są grupy tematyczne. Forum Dialogu składa się z 25 przedstawicieli organizacji pozarządowych i 5 przedstawicieli funduszu.

Oprócz aspektu niefinansowego, chyba najważniejszym – bo fundusz jest jednak funduszem dysponującym środkami – jest współpraca o charakterze finansowym. Największym realizowanym dla organizacji pozarządowej konkursem jest konkurs w ramach tzw. zadań zleczanych – z art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – w ramach którego organizacje pozarządowe mogą zgłaszać projekty w sześciu kierunkach pomocy. Sześć kierunków pomocy zostało ukształtowane, biorąc pod uwagę zadania, które fundusz może finansować, wymienione w rozporządzeniu ministra gospodarki, pracy i polityki społecznej. Są to zadania związane z szeroko zakrojoną rehabilitacją społeczną – zarówno w formie placówkowej, jak i pozapłacówkowej – z treningami sportowymi, ze wspieraniem wydawnictw na rzecz osób z niepełnosprawnościami, z organizacją różnego rodzaju wydarzeń, eventów, wyjazdów, ze wsparciem otoczenia osób z niepełnosprawnościami, zarówno rodzin, jak i wolontariuszy. Wreszcie wisienką na torcie i podstawowym celem działania funduszu jest wsparcie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Z danych rok do roku, które mamy, nadal widzimy jednak, że największe zapotrzebowanie jest na działania związane z rehabilitacją społeczną. To jest ponad 80% środków.

W ramach konkursu – w większości kierunków projektu – organizacje mogą zgłaszać projekty wieloletnie, maksymalnie do trzech lat. Dlatego też każdego roku realizowane są różne okresy realizacji projektów. Zarówno zapotrzebowanie, jak i odpowiedź funduszu na te potrzeby jest w mojej opinii dosyć duża, ponieważ w 2024 r. w konkursie „Możemy więcej” zgłoszono i realizowano 747 projektów – było trochę mniej organizacji pozarządowych, bo organizacje mogą realizować do maksymalnie trzech projektów – na łączną kwotę 526 mln zł. Biorąc natomiast pod uwagę projekty z poprzednich lat, to to wzrasta do 1188 umów i ponad 900 mln zł. Środki finansowe, które fundusz przeznacza w ramach konkursu, są więc olbrzymie. Pewnie, tak jak mówiła pani dyrektor, nawet przy olbrzymich środkach całe zapotrzebowanie nie jest zapewnione, ale tak, środków jest dużo i jako fundusz zaczyna dochodzić do maksimum swoich możliwości przy zapewnieniu tego zapotrzebowania.

Bezpośrednim wsparciem objęto w ramach tych konkursów ponad 350 tys. osób z niepełnosprawnością, natomiast wliczamy tu tylko osoby z orzeczeniem, które są – nie lubię tego słowa – beneficjentami programu, a nie wliczamy osób towarzyszących czy uczestników, którzy nie wliczają się do tej grupy. Oni też mogą brać udział w niektórych wydarzeniach czy kampaniach promocyjnych i informacyjnych.

Niezależnie od dużego konkursu, o którym mówiłem, który jest wprost dedykowany organizacjom pozarządowym, organizacje pozarządowe mogą też brać udział czy realizować zadania w ramach różnych programów rady nadzorczej funduszu. Jednym z większych jest program „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością”. Po wybuchu wojny na Ukrainie fundusz realizuje przyjęty przez radę nadzorczą program. W ramach modułu trzeciego tego programu organizacje pozarządowe mogą składać projekty w trzech kierunkach.

Pierwszy – szczególnie istotny na początku, przy wybuchu wojny – to była organizacja tzw. punktów recepcyjnych przy granicy, gdzie organizacje pozarządowe mogły wspierać uchodźców z Ukrainy z niepełnosprawnościami. Drugi moduł to nabór. To jest już bardziej pobytowe i są to działania związane z rehabilitacją społeczną osób z niepełnosprawnościami. Trzeci moduł został uruchomiony najpóźniej. On bardziej nakierował się na wsparcie w poszukiwaniu pracy osób z niepełnosprawnościami. Tu organizacje pozarządowe także włączyły się w to działanie i w 2024 r. w ramach modułu trzeciego realizowanych było 125 umów na kwotę ponad 126 mln zł.

O innych programach rady nadzorczej nie będę szczegółowo rozmawiał, mogę przesłać ten materiał, oczywiście jeśli będą państwo chcieli. To są programy skierowane już stricte

na umożliwienie wejścia na rynek pracy osób z niepełnosprawnościami, takie jak program „Absolwent”, gdzie realizowane są cztery moduły skierowane do osób z niepełnosprawnościami, które pozostają bez zatrudnienia i są absolwentami szkoły wyższej. To jest moduł „Podnoszenie kwalifikacji zawodowej”, moduł „Wsparcie kształcenia i edukacji, doposażenie szkół wyższych” – to akurat nie jest dla organizacji pozarządowych – oraz czwarty moduł, „Udostępnienie usamodzielniającym się osobom z niepełnosprawnościami opuszczającymi rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka lub placówkę opiekuńczo-wychowawczą usług asystenta samodzielności”. W 2024 r. ogłoszono nabory dla pierwszego i drugiego modułu. Łączna kwota dofinansowania w konkursie modułu 2020... to 13 umów na ponad 11 mln zł. Tutaj przede wszystkim finansowane są działania organizacji pozarządowych.

Program „Stabilne zatrudnienie”, o którym wspominał przedmówca, czyli organizacja staży zawodowych przez organizacje pozarządowe w administracji publicznej, to też program mający na celu podniesienie wskaźnika zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w administracji publicznej. W 2024 r. kontynuowano realizację trzech projektów w ramach konkursu „Stażysta Plus”. Założono, że 396 osób odbędzie co najmniej trzyletni staż zawodowy w administracji publicznej. Ostatecznie na staż skierowano 379 osób. Na realizację działania fundusz wypłacił ponad 10 mln zł. To są dwie organizacje pozarządowe, trzy projekty. Teraz zaczęła się nowa edycja i jest podobnie: też są dwie organizacje pozarządowe realizujące trzy projekty w tych ramach, więc w najbliższym czasie organizacje będą zgłaszać się do urzędów z wnioskiem o zorganizowanie miejsc stażowych.

Nie będę wymieniał wszystkich programów, które były skierowane do organizacji pozarządowych, bo czas nas goni, ale te najistotniejsze to program „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” wspomagany przez społeczności mieszkaniowe, który był skierowany wprost do organizacji pozarządowych. Jego celem było stworzenie infrastruktury wspomaganych społeczności mieszkaniowych, które mają służyć zapewnieniu niezależności osobom z niepełnosprawnościami w zakresie stylu życia i codziennych czynności, a także umożliwić świadczenie całodobowych usług wspomagających dostosowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańców WSM-u. Co istotne, te WSM-y, tak jak mówiłem, prowadzą organizacje pozarządowe, natomiast ich mieszkańcami mogą być osoby, które wymagają wysokiego poziomu wsparcia. Ten poziom wsparcia został określony na 70 do 100 punktów w skali potrzeb wsparcia. Ta koncepcja uwzględnia więc to, że osoby o najbardziej znacznym poziomie niepełnosprawności powinny móc korzystać z możliwości mieszkania w takich społecznościach.

W ramach pierwszej edycji programu umowy podpisały 23 organizacje pozarządowe, które łącznie budują 259 mieszkań. Pierwsze WSM-y będą oddane w tym roku. Zostanie też rozstrzygnięta druga edycja programu w tym zakresie, gdzie maksymalna kwota w złożonych wnioskach to prawie 200 mln zł, a to odpowiada ok. 314 mieszkańom. Jak więc widać, program się rozwija.

Jego uzupełnieniem będzie program, który już istnieje, ale on będzie wdrażany w momencie, kiedy te WSM-y powstaną. To finansowania świadczenia usług wspierających we wspomaganych społecznościach mieszkaniowych. Beneficjenci programu będą mogli dostać dofinansowanie w wysokości od 5 tys. zł do 15 tys. zł miesięcznie na mieszkańca, w zależności od liczby punktów, które otrzymali. Tak jak mówiłem, przewidywany termin rozpoczęcia to I kwartał, czyli jest szansa, że w marcu jakieś mieszkanie zostanie utworzone.

Innym programem, o którym chciałbym wspomnieć i którego beneficjentami też są organizacje pozarządowe, jest program „Dostępna przestrzeń publiczna”. W 2024 r. wprowadzono nowy moduł do programu, moduł E, który polega na dofinansowaniu likwidacji barier architektonicznych lub informacyjno-komunikacyjnych w placówkach służących rehabilitacji społecznej lub zawodowej prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Maksymalna kwota dofinansowania wynosiła tu 550 tys. wniosków. Wpłynęły 44 wnioski, pozytywną ocenę otrzymało 17, a łączne dofinansowanie to ponad 4,5 mln zł. Umowy będą teraz podpisywane.

Są też inne programy. Ze względu na czas pozwolę sobie nie omawiać ich szczegółowo, ale już z liczb i kwot widać, że środki funduszu w wysokości na pewno wynoszącej już grubo ponad 1 mld zł są przekazywane organizacjom pozarządowym w drodze otwartych konkursów ofert.

Przewodniczący poseł Tadeusz Tomaszewski (Lewica):

Panie dyrektorze, dziękuję za informację. Bardzo proszę o przesłanie materiałów do Komisji.
Czy ktoś z państwa chciałby zadać pytanie panu dyrektorowi? Nie stwierdzam.
Wobec wyczerpania porządku dziennego zamykam posiedzenie podkomisji.